

Wymarły w połowie XVIII w. język połabski uważany jest – wraz z kaszubskim i wymarłym słowińskim – za najbliższego krewnego polszczyzny. Język ten używany był w okolicach Hannoveru w dzisiejszych Niemczech, a wiedzę na jego temat czerpie się z kilku słowników opracowywanych przez ludność niemieckojęzyczną. Do najważniejszych zabytków należy sporządzone przez pastora z Wustrowa Christiana Henniga *Vocabularium Venedicum* (ok. 3000 słów), *Vocabulaire Vandale* (ok. 600 słów) autorstwa Johanna Friedricha Pfeffingera oraz słownik połabsko-niemiecki Jana Parum Schultzego (ok. 500 słów) oraz kilka mniejszych słowników i przekładów modlitw.

Spośród wszystkich zabytków połabskich tylko słownik Schultzego został sporządzony przez osobę znającą język połabski. Niestety, zabytek ten nie cieszy się najlepszą opinią wśród badaczy – Schultzemu zarzuca się niekonsekwentność w zapisach oraz brak odpowiedniego wykształcenia do podjęcia się takiego zadania. Opinia o zabytku nie została poprzedzona odpowiednią analizą filologiczną słownika – zarzuty zostały sformułowane w oparciu o niski poziom korespondencji między zapisami Schultzego a bliższymi sobie słownikami Henniga i Pfeffingera. Trudno się jednak zgodzić z przedstawionymi zarzutami, ponieważ już pobieżna analiza filologiczna wskazuje, że pod względem konsekwentności w stosowaniu konkretnych znaków do oddania brzmienia połabskich głosek Schultze w wielu aspektach nie ma sobie równych, zatem dotychczasowe obserwacje nie są wynikiem dokładnej analizy, a mechanicznego implikowania rozwoju języka połabskiego z innych źródeł na słownik Schultzego. Nie można wykluczyć, że mamy tutaj do czynienia z odrębnym dialektem języka połabskiego, zasługującym na oddzielny opis.

Celem projektu – poza samą analizą filologiczną tekstu – jest spojrzenie na wymarły język połabski poprzez pryzmat słownika Schultzego i skorygowanie dotychczasowego stanu wiedzy z zakresu połabskiego rozwoju głosowego, zagadnień dotyczących morfologii (fleksji i słowotwórstwa) oraz weryfikacji propozycji etymologicznych. Ponowne zbadanie zabytku i sformułowanie na jego podstawie wniosków dotyczących połabszczyzny w ogóle, jest konieczne nie tylko dla współczesnych badań slawistycznych, szczególnie umiejscowienia języka połabskiego w kontinuum dialektalnym zachodniosłowińskim, ale również dla badań z zakresu badań nad nazwami miejscowymi i dawnego osadnictwa słowińskiego na terenach dzisiejszych północno-wschodnich Niemiec.